

Juridiska fakultetsstyrelsen
Docent Niklas Selberg

Justitiedepartementet

Remiss: Ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter

Ju2020/04525

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat utkast till lagrådsremiss, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av docent Niklas Selberg.

Övergripande synpunkter

Fakultetsstyrelsen har 2021-03-10 (dnr V 2020/2334) yttrat sig över departementspromemorian Bättre skydd för tekniska företagshemligheter (Ds 2020:26). I föreliggande remiss yttrar sig fakultetsstyrelsen om de ändringar i förhållande till departementspromemorian som gjorts i utkastet till lagrådsremiss. För övergripande synpunkter på lagstiftningsärendet hänvisar fakultetsstyrelsen till sitt yttrande 2021-03-10.

Att lagtexten preciserar begreppet teknisk företagshemlighet är med hänsyn till den straffrättsliga legalitetsprincipen en nödvändighet.

Av de skäl utkastet redovisar bör det förstärkta straffrättsliga skyddet inte omfatta kommersiella eller administrativa företagshemligheter (jfr s. 26). Mot denna bakgrund blir definitionen av teknisk information/företagshemlighet avgörande (varom mer nedan).

I den del fakultetsstyrelsen inte i det följande uttryckligen invänder mot utkastets förslag tillstyrks de. Utkastet till lagrådsremiss kan användas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Definitionen av teknisk information/företagshemlighet

Fakultetsstyrelsen välkomnar den fördjupande analys som den vidare beredningen av departementspromemorian förslag gett upphov till. I allt väsentligt tillstyrks utkastets förslag under hänvisning till nedanstående kommentarer och frågor.

Av historiska och systematiska skäl är grundlig beredning påkallad kring gränsdragningen mellan olika typer av företagshemligheter. I regler som rätt nära anknyter till skyddet för företagshemligheter (patenträtten, äldre marknadsrätt och

konkurrenslagstiftning, 1969 års, men inte 2015 års, kollektivavtal om konkurrenssklausuler) har begreppet tekniska företagshemligheter redan förekommit. Likväl är införandet av begreppet tekniska företagshemligheter en nyordning i förhållande till de faktiska lagreglerna om just företagshemligheter (jfr t.ex. SOU 1983:52 s. 372). Mot denna bakgrund finns särskild anledning att utöver legalitetsprincipens krav säkerställa tydliga konturer i det delvis nya begreppet.

Den tekniska företagshemligheten föreslås – utöver gällande legaldefinition i 2 § – avse ”information som är ägnad att användas i produktionen eller framställningen av en vara eller utförandet av en tjänst”. Fakultetsstyrelsen instämmer i sak i motivens gränsdragning kring teknisk företagshemlighet (således s. 25–28 och s. 50–52). En kommersiell företagshemlighet som har inslag av teknisk företagshemlighet omfattas av den nya bestämmelsen. Den föreslagna lagtexten framstår emellertid som mer inkluderande än motivtextens gränsdragning: information som faktiskt används eller typiskt sett är ägnad att användas i produktionen av en vara eller utförandet av en tjänst skulle kunna inbegripa rent kommersiell information. Inget i den föreslagna paragrafen hindrar att den tillämpas på rent kommersiell eller administrativ information. För att fullt ut uttrycka motivtextens innebörd i lagtexten krävs att det i denna tydliggörs att det är information som kommer till *omedelbar* (direkt; i nära anslutning etc.) användning i den *konkreta/faktiska* operationen att skapa en vara eller utföra en tjänst. I denna del är det inte så mycket termen ’teknisk’ som är avgörande, utan snarare termen ’produktionen’. Uppfattningen av vad som innefattas i denna term avgör vilken information som omfattas av den nya bestämmelsen. I lagtextens formulering skulle kommersiell och administrativ information kunna rymmas, så länge den är sådan att den typiskt sett krävs i produktion av en vara eller utförande av en tjänst. Utkastets förslag till lagtext framstår sammanfattningsvis som mer inkluderande än motiven. En kvalificering i lagtexten av informationens karaktär i förhållande till den konkreta framställningsprocessen framstår som central för att tydligt dra gränsen mot sådan kommersiell och administrativ information som inte ska omfattas av det förstärkta straffrättsliga skyddet. Fakultetsstyrelsen pekar i detta sammanhang återigen på de gränsdragningar som lanseras i SOU 1966:71 s. 139.

Orden producera/produktion och framställa/framställning är synonymer och därför är ett av dessa ord tillräckligt för bestämmelsens syfte.

Personkretsen

Förslaget tillstyrks i sak såvitt det avser de nya reglernas personkrets (s. 28–33, s. 53 f.). Fakultetsstyrelsen antar vidare att anställningsform och tjänstgöringsgrad saknar självständig betydelse och att tjänstlediga arbetstagare, arbetstagare som arbetsbefriats under uppsägningstid, arbetande aktieägare samt volontärer inkluderas.

Möjligen är den föreslagna bestämmelsen med tillämpning av straffrättsliga legalitetsprincipen något fåordig och underutvecklad. Ett par ytterligare exemplifiering kan vara på sin plats. Särskilt i jämförelse med definitionen av rapporterande person i 1 kap. 8 § 2 p. lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden framstår den föreslagna bestämmelsen som underutvecklad.

En särskild fråga avser om reglerna bör omfatta arbetssökande (den som gör förfrågning om anställning; den som söker anställning). Utkastets argumentering kring den som ingår affärsförbindelse med innehavaren talar för att även

arbetssökande borde ingå i den relevanta personkretsen. Ytterligare beredning krävs i så fall.

Nu gällande 30 kap. 1 § aktiebolagslagen (2005:551) har inget att göra med det föreliggande lagstiftningsärendet. Till undvikande av missförstånd måste alla hänvisningar till den bestämmelsen utgå från förarbetena till straffskärpningarna kring företagshemligheter (således s. 32 och s. 54).

Det bör framhållas att rättskällorna kring det straffrättsliga skyddet för företagshemligheter inte förändrar rättsläget såvitt gäller brottsbalksbrotten, t.ex. vad som utgör förtroendeställning med tillämpning av 10 kap. 5 § brottsbalken om trolöshet mot huvudman.

Brottsbeteckningen

Förslaget om brottsbeteckning är i linje med fakultetsstyrelsens yttrande 2021-03-10 och tillstyrkes (jfr s. 33).

Ringa fall

Fakultetsstyrelsen anser att det är viktigt att anställningsavtal (m.fl. avtal) som ingåtts i syfte att komma över företagshemlig information att utnyttja eller röja hanteras avskilt i förhållande till anställningsavtal som ingåtts av gängse godartade skäl. Om dessa två typer av anställningsförhållanden inte hålls isär riskerar skyddet för företagshemligheter få negativ inverkan på arbetsrätten och anställningsförhållandet samtidigt som det rättsliga skyddet för företagshemligheter riskerar bli underinkluderande och undersanktionerat.

Ovan nämnda tudelning är tydligt genomförd i utkastets motivtext (avsnitt 3.2 och s. 55 f). Förslaget om ringa fall tillstyrks. Rörligheten på arbetsmarknaden för personer som arbetat inom ramen för anställningsavtal ingångna av normala godartade skäl är enligt fakultetsstyrelsens mening oerhört viktig.

Den lagtekniska konstruktionen innebär att den gränsdragande faktorn för undantaget för ringa fall blir deltagandets upphörande. Eftersom deltagande är avtalsbaserat och avtal regelmässigt är försedda med uppsägningstid (lagstadgad för anställningsavtalens vidkommande; se 11 § anställningsskyddslagen) under vilken rättigheter och skyldigheter enligt avtalet alltjämt är för handen, bör det klargöras om avtalets uppsägningstid ska ha löpt ut *och* det faktiska, konkreta deltagandet i verksamheten *båda* ska ha upphört (jfr s. 55).

På en punkt uttrycker inte lagförslaget motivtexten. Det handlar om ett uttalande på s. 35 som vill göra ett undantag till undantaget om att ”Beträffande affärsförbindelser gör sig inte motsvarande intressen av rörligheten på arbetsmarknaden gällande. Det bedöms därför inte motiverat att låta avslutade affärsförbindelser utgöra en särskild omständighet att beakta vid bedömningen av om gärningen är att anse som ringa eller inte.” Lagförslagets 26 a § 3 st ger emellertid en hänvisning till 26 a § 1 st 2 p. i dess helhet och därför omfattas med förslaget den som fått del av information i samband med en affärsförbindelse av regeln om ringa fall. I sak instämmer fakultetsstyrelsen med den hållning som uttrycks i motivtexten.

Med motivtextens utgångspunkter uppstår en gränsdragningsproblematik mellan två situationer som skulle kunna vara likartade; dvs. mellan en person som deltagit i rörelse/verksamhet med stöd av avtal/liknande grund och en person som agerat ”i samband med en affärsförbindelse”. Fördjupande analyser kan vara befogade på denna punkt.

Hemliga och preventiva tvångsmedel m.m.

Förslagen om hemliga och preventiva tvångsmedel samt biometrisk jämförelse mot register (avsnitt 5) framstår som följdriktiga i förhållande till idag gällande rätt. Fakultetsstyrelsen har således inga invändningar mot dessa förslag.

Enligt delegation

Niklas Selberg